

בְּלִמּוּדֵי. אִיהוּ חוּתָם דְּעֵלְמָא, חוּתָם דְּשַׁמְיָא
וְאַרְעָא. עַל הַתְּמוּרָה, שְׂכִינְתָא תְּתָא. בְּאֵן
אַתְרֵי אַתְּטַמְרַת. בְּעוֹלִימָא דִּילָהּ, מְטַטְרוּ"ן,
וַיִּשְׁנָה תַּמָּן, אִיהִי מְשֻׁנָּה. וְאַדָּם דְּאַתְמַר בֵּיהּ
(ישעיה מד) פְּתַפְאֶרְת אָדָם לְשַׁבַּת בֵּית, (איוב יד)
מְשֻׁנָּה פְּנִיו וַתִּשְׁלַחֵהוּ.

וּבְגִין דָּא אוֹקְמוּהָ מְאָרִי מִתְּנִיתִין, לֹא כְּשֹׂאנִי
נִכְתָּב אָנִי נִקְרָא, בְּעוֹלָם הַזֶּה נִכְתָּב
יְהוּה, וְנִקְרָא אֲדָנִי. וְהָא כְּתִיב (מלאכי ג) אָנִי יי'
לֹא שְׁנִיתִי. בְּכַתִּיבָה לֹא אֲשַׁתַּנִּי, אֲכַל בְּקִרְיָאָה
אֲשַׁתַּנִּי. דְּכַתִּיבָה דְּאִיהוּ אַתְרִיָּה, לֹא אֲשַׁתַּנִּי.
בְּקִרְיָאָה דְּאִיהִי לְבַר מְאַתְרִיָּה, אֲשַׁתַּנִּי. (שמות כג)
הַשְּׁמֵר מִפְּנֵיו וּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ אַל תִּמְרֵר בּוֹ. בְּגִין
דְּשַׁפְּחָה דִּילִיָּה אֲדָנִי, שְׁמָה כְּשֵׁם
מְטַרְוִנִיתָא. וְקוּדְשָׁא כְּרִיף הוּא בֵּיהּ אֲשַׁתַּנִּי,
בְּגִין דְּאִיהוּ נַעַר. בֵּיהּ רְזָא (רוחא) (איוב לג) יָשׁוּב
לִימִי עֲלוּמִיו.

אַבְרָ שְׂכִינְתָא אֲצַל קְדָשָׁא כְּרִיף הוּא לֹא
מְשַׁתַּנִּית, וְקוּדְשָׁא כְּרִיף הוּא לְגַבְהָ לֹא
אֲשַׁתַּנִּי, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (מלאכי ג) אָנִי יי' לֹא
שְׁנִיתִי, אָנִי, שְׂכִינְתָא. יי', עֲמוּדָא
דְּאֲמַצְעִיתָא. שְׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ, דָּא סַנְדְּלָפוֹן,
סַנְדְּלָ אִיהוּ לְגַבֵּי קְדָשָׁא כְּרִיף הוּא, וְנַעֲלָ לְגַבֵּי
שְׂכִינְתָא. אֲכַל תְּפֹאֶרֶת, דְּכָלִּיל שִׁית סְפִירָן,
אִיהוּ גּוּפָא לִיהוּ"ה. וּמַלְכוּת, גּוּפָא
לְשְׂכִינְתָא, דְּאִיהוּ אֲדָנִי.

וְנַגְשָׁה יְבַמְתוּ אֵלָיו לְעִינֵי הַזְּקֵנִים וְחִלְצָה
נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ וְגו'. (דברים כה) פְּקוּדָא
דָּא, לְחִלּוּץ. וְהָאִי אִיהוּ חִלְיַצַת רַחֵמָא מֵהוּא
גּוּפָא, דְּבַעֲי לְאַנְהָגָא עֲמִיהָ כְּפֹאֶת, וְהָהוּא
קְשִׁירָא דְּאַחֲוָה דְּעַם אַחֲוָה מְתִיר מַנְיָה,
וְהָהוּא רַחֵמָא אֲזִיל נַע וְנַד, עַד דְּאַשְׁפַּח
פְּרוּקָא. הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (ויקרא כה) אוֹ דוֹדוֹ אוֹ

צוּר תַּעֲוֹדָה חֲתוּם תּוֹרָה בְּלִמּוּדֵי.
הוּא חוּתָם הָעוֹלָם, חוּתָם
הַשְּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. עַל הַתְּמוּרָה -
שְׂכִינָה תַּחֲתוֹנָה. בְּאִזְנָה מְקוּם
הַתְּחַבְּאָה? בְּעֵלָם שְׁלָה,
מְטַטְרוּ"ן, וַיִּשְׁנָה, שֵׁם הִיא
מְשַׁתַּנָּה. וְאַדָּם שְׂנֹאֲמַר בּוֹ (שם מד)
פְּתַפְאֶרְת אָדָם לְשַׁבַּת בֵּית, (איוב
יד) מְשֻׁנָּה פְּנִיו וַתִּשְׁלַחֵהוּ.

וְרַבֵּן פְּרָשׁוּהָ חֲכָמֵי הַמְּשֻׁנָּה, לֹא
כְּשֹׂאנִי נִכְתָּב אָנִי נִקְרָא. בְּעוֹלָם
הַזֶּה נִכְתָּב יְהוּה, וְנִקְרָא אֲדָנִי.
וְהָרִי כְּתוּב (מלאכי ג) אָנִי ה' לֹא
שְׁנִיתִי. בְּכַתִּיבָה לֹא מְשַׁתַּנָּה,
אֲכַל בְּקִרְיָאָה מְשַׁתַּנָּה. שְׂכַתִּיבָה
שְׁהוּא מְקוּמוֹ, לֹא מְשַׁתַּנָּה.
בְּקִרְיָאָה שְׁהִיא מְחוּץ לְמְקוּמוֹ,
מְשַׁתַּנָּה. (שמות כג) הַשְּׁמֵר מִפְּנֵיו
וּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ אַל תִּמְרֵר בּוֹ. מִשּׁוּם
שְׁשַׁפְּחָה שְׁלוֹ אֲדָנִי, שְׁמָה כְּשֵׁם
הַמְּלָכָה, וְהַקְּדוּשׁ כְּרִיף הוּא בּוֹ
מְשַׁתַּנָּה, מִשּׁוּם שְׁהוּא נַעַר. בּוֹ
סוּד (רוח) (איוב לג) יָשׁוּב לִימִי
עֲלוּמִיו.

אַבְרָ שְׂכִינָה אֲצַל הַקְּדוּשׁ כְּרִיף
הוּא לֹא מְשַׁתַּנָּה, וְהַקְּדוּשׁ כְּרִיף
הוּא לֹא מְשַׁתַּנָּה אֵלָיָה, זְהוּ
שְׂכַתוֹב אָנִי ה' לֹא שְׁנִיתִי. אָנִי -
הַשְּׂכִינָה. ה' - הַעֲמוּד הָאֲמַצְעִי.
שְׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ - זֶה סַנְדְּלָפוֹן,
סַנְדְּלָ הוּא לְקְדוּשׁ כְּרִיף הוּא,
וְנַעֲלָ לְשְׂכִינָה. אֲכַל תְּפֹאֶרֶת,
שְׁכּוֹלֵל שֵׁשׁ סְפִירוֹת, הוּא גּוּף
לִיהוּ"ה. וּמַלְכוּת גּוּף לְשְׂכִינָה,
שְׁהוּא אֲדָנִי.

וְנַגְשָׁה יְבַמְתוּ אֵלָיו לְעִינֵי הַזְּקֵנִים
וְחִלְצָה נַעֲלוֹ מֵעַל רַגְלוֹ וְגו'.
מְצוּהָ זֶה לְחִלּוּץ, וְזוֹהִי חִלְיַצַת
רוּחַ מְאוּתוֹ גּוּף, שְׁצִרִיף לְנַהַג
עֲמוֹ כְּפֹאֶת, וְאוּתוֹ קְשִׁר הָאֲחֻוּהָ
שְׁעַם אַחֲוִי מְתִיר מִמֶּנּוּ, וְאוּתָהּ
רוּחַ הוֹלֵכֶת נַע וְנַד עַד שְׁמוּצָאָת
גּוּאֵל. זְהוּ שְׂכַתוֹב (ויקרא כה) אוֹ
דוֹדוֹ אוֹ בֶן דָּדוֹ יִגְאָלְנוּ אוֹ מִשְׁאֵר

בְּשֵׁרוֹ וּגְו'. וְאִם לֹא מִצָּא -
וְהַשִּׁיגָה יָדוֹ וְנִגָּאֵל. כְּאוֹרֵחַ
שֶׁהוֹלֵךְ מִמְקוֹם לְמְקוֹם, אוֹ
כְּעֶבֶד שֶׁהוֹלֵךְ בְּשִׁלְשֻׁלַת עַל
צְוָארוֹ עַד שֶׁמִּצָּא פְדִיּוֹן מֵאֲדוֹנוֹ
עַל חֲטָאוֹ. אוֹי לְמִי שֶׁלֹּא הֵנִיחַ בֵּן
לְגֵאֵל אוֹתוֹ.

וְאֵלֶיָּהוּ וְחֲכָמֵי וּבְעֵלֵי הַיְשִׁיבוֹת,
כָּאֵן רְמוֹז אֵין חֲבוּשׁ מִתִּיר עֲצָמוֹ
מִבֵּית הָאֲסוּרִים. שֶׁהוּא קָשׁוּר
בְּקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל ז', וְאֲסוּר
בְּתְּפִלִּין שֶׁל רֵאשׁ, כְּשֶׁאֵין (לו) בֵּן
לְגֵאֵל אוֹתוֹ מִצַּד שֶׁל בֵּן י"ה.
כְּאוֹתוֹ קָשׁוּר הוּא אַחַח חֲבוּשׁ
וְאֲסוּר, שֶׁאֵין לוֹ רְשׁוּת לְגֵאֵל אֶת
עֲצָמוֹ, שֶׁהוּא ד' עֲצָמוֹ שֶׁל אַח.
(כְּרֵאשִׁית ב) עֲצָם מִעֲצָמֵי קָרָא לָהּ
אֵלֶיּוֹ בְּקַרְקֶפֶת שֶׁל תְּפִלִּין שֶׁל
רֵאשׁ, וּבְשֵׁר מִבְּשָׂרֵי קָרָא לָהּ
מִצַּד הַלֵּב.

וְרֵא לְחֻנָּם אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, כָּל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה
וּבְגִמְלוֹת חֲסִדִּים וּמִתְפַּלֵּל עִם
הַצְּבוּר, מַעֲלָה אָנִי עֲלֵיו כְּאֵלוֹ
פְּדָאֲנִי לִי וּלְבָנֵי מִבֵּין הָעוֹבְדֵי
כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת. וְכִמְהַ בְּנֵי אָדָם
שֶׁמִּשְׁתַּדְּלִים בְּתוֹרָה וְעוֹשִׂים
גְּמִילוֹת חֲסִדִּים וּמִתְפַּלְּלִים, וְלֹא
נִגָּאֵל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְשִׁכְנֵתוֹ
וְיִשְׂרָאֵל. אֲלֵא שִׁישְׁתַּדֵּל בְּתוֹרָה
לְחַבֵּר אוֹתָהּ עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. וּגְמִילוֹת חֲסִדִּים הֵרִי פְּרִשׁוּהָ,
שֶׁהֵרִי אֵין חֲסִיד אֲלֵא הַמִּתְחַסֵּד
עִם קוֹנוֹ, שֶׁכָּל הַמְצוּוֹת שֶׁעָשָׂה,
לְגֵאֵל בּוֹ שִׁכְנֵתוֹ, וּבְנָה עוֹשֶׂה
חֲסִד עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מִי שֶׁגוּמַל חֲסִד עִם שִׁכְנֵתוֹ, הוּא
גוּמַל עִם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.
מִשׁוּם שֶׁכְּשֶׁחֲטָאוֹ יִשְׂרָאֵל
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִזָּה רוּצָה
לְיִסְרָם, הָאִם הִיָּתָה רוּבְצָת
עֲלֵיהֶם, עַד שֶׁיִּצְאוּ לְתַרְבוֹת
רְעָה. מָה עָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא? גֵּרַשׁ אֶת בְּנֵי הַמִּלֻּךְ

בֵּן דּוּדוֹ יִגָּאֵלְנוּ אוֹ מִשְׁאָר בְּשֵׁרוֹ וּגְו'. וְאִי לֹא
אֲשַׁפַּח, וְהַשִּׁיגָה יָדוֹ וְנִגָּאֵל. כְּאוֹרֵחַ דְּאֲזִיל
מֵאֲתֵר לְאֲתֵר, אוֹ כְּעֶבֶד דְּאֲזִיל בְּשִׁלְשֻׁלַת עַל
צְוָאָרֵיהּ, עַד דְּאֲשַׁפַּח פְּדִיּוֹן מֵאֲדוֹן דִּילֵיהּ עַל
חוּבֵיהּ. וְוִי לְמֵאֵן דְּלֹא אָנַח בֵּן לְמִפְרָק יִתִּיהּ.
וְאֵלֶיָּהוּ וּרְבִנָּן וּמֵאֲרֵי מִתִּיבְתָאֵן, הֵכָא רְמִיז,
אֵין חֲבוּשׁ מִתִּיר עֲצָמוֹ מִבֵּית
הָאֲסוּרִין. דְּאִיהוּ קָשׁוּר בְּקֶשֶׁר אֲדִתְפִלִּין דְּיָד,
וְאֲסוּר בְּתְּפִלִּין דְּרֵישָׁא, כַּד לִית (ל"ה) בֵּן לְמִפְרָק
לֵיהּ, מִסְטָרָא דְּבֵן י"ה. כִּי הוּא קָשִׁירוֹ אִיהוּ
אַחַח חֲבוּשׁ וְאֲסוּר, דְּלִית לֵיהּ רְשׁוּת לְמִפְרָק יִת
גְּרָמִיהּ, דְּאִיהוּ ד' עֲצָמוֹ דְּאֵח, (כְּרֵאשִׁית ב) עֲצָם
מִעֲצָמֵי קָרָא לָהּ לְגַבִּיהּ, בְּקַרְקֶפֶת אֲדִתְפִלִּין
דְּרֵישָׁא. וּבְשֵׁר מִבְּשָׂרֵי קָרָא לָהּ מִסְטָרָא
דְּלֵבָא.

וְרֵא לְמַגְנָא אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל
הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה וּבְגִמְלוֹת חֲסִדִּים
וּמִתְפַּלֵּל עִם הַצְּבוּר, מַעֲלָה אָנִי עֲלֵיו כְּאֵלוֹ
פְּדָאֲנִי לִי וּלְבָנֵי מִבֵּין עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת.
וְכִמְהַ בְּנֵי נֶשֶׁא דְקָא מִשְׁתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא,
וְעוֹבְדֵי גְּמִילוֹת חֲסִדִּים, וּמִצְלִין, וְלֹא אֲתַפְרָק
קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשִׁכְנֵתֵיהּ וְיִשְׂרָאֵל. אֲלֵא
דִּישְׁתַּדֵּל בְּאוֹרֵייתָא, לְחַבֵּר יִתָּהּ בְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. וּגְמִילוֹת חֲסִדִּים, הָא אוֹקְמוּהָ, דְּהָא
אֵין חֲסִיד אֲלֵא הַמִּתְחַסֵּד עִם קוֹנוֹ, דְּכָל
פְּקוּדֵין דְּעֵבִיד, לְמִפְרָק בְּהוֹ שִׁכְנֵתֵיהּ, וּבְהָא
עֵבִיד חֲסִד עִם קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

מֵאֵן דְּגִמְלִי חֲסִד בְּשִׁכְנֵתֵיהּ, עִם קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא גְּמִיל. בְּגִין דְּכַד חָבוּ יִשְׂרָאֵל,
וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָוָה בְּעֵי לְיִסְרָא לִוְן,
אִימָא הוֹת רְבִיעָא עֲלֵיהּ, עַד דְּנִפְקוּ לְתַרְבוֹת
רְעָה. קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מָה עֵבִיד. תְּרִיךְ בְּנֵי
מִלְכָּא וּמִטְרוּנֵיתָא. וְאִיהוּ אוֹמֵי, דְּלֹא יְהִדֵּר

לְאַתְרִיָּה, עַד דְּמַטְרוּנִיתָא אַתְּהִדְרַת לְאַתְרָהָא. וּמֵאֵן דְּהָדַר בְּתַשׁוּבָה, וְגַמִּיל חֶסֶד בְּשְׂכִינְתָּא, וּבְכָל אֹרִייתָא וּבְפַקוּדֵין דִּילָהּ, וְלֹאוּ אִיהִי (איהו) אֶלְא לְמַפְרָק שְׂכִינְתָּא, דָּא עֶבֶיד חֶסֶד עִם קוּנּוּ, וּכְאִילוּ פְרִיק לִיהּ וּלְשְׂכִינְתִּיהּ וּלְבְנוֹי.

אָמַר אֱלִיהּ וְכָל רַאשֵׁי מְתִיבְתָּאן, רַעֲיָא מְהִימְנָא, אַנְתָּ הוּא הָאִי בַר נֶשׁ, אַנְתָּ הוּא בַר מִן מְלָפָא וּמַטְרוּנִיתָא, דְּאַשְׁתַּדְלוּתָא דִּילָךְ לְגַבֵּי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, לָאוּ כְּמֵאֵן דְּעֶבֶיד חֶסֶד עִם קוּנּוּ, אֶלְא כְּבָרָא דְּמַחֲוִיב לְשׁוּוֹיִיהּ גְרַמִּיהּ וְתוֹקֶפִיהּ לְמַפְרָק אַבָּא וְאִימָא, וּמְסַר גְרַמִּיהּ לְמִיתָה עֲלֵיהּ. דְּמֵאֵן דְּלֹאוּ אִיהּ בְּרָא דְּמִלְפָּא, וְעֶבֶיד טִיבוּ עִם מְלָפָא וְעִם מַטְרוּנִיתָא, וְדָאִי הָאִי אַתְחַשְׁבִּיב דְּעֶבֶיד חֶסֶד עִם קוּנּוּ.

קָם רַעֲיָא מְהִימְנָא, וְאַשְׁתַּטַּח קָמִי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וּבְכָה, וְאָמַר פֶּן יְהִי רַעֲוָא דִּילִיהּ, דִּיחַשְׁבִּיב לִי כְּבַר, דְּעוֹבְדֵין דִּילִי לְגַבֵּי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וּשְׂכִינְתִּיהּ יְהוֹן לְגַבִּיהּ כְּבָרָא דְּאַשְׁתַּדְל בְּהוֹן בְּתַר אַבּוּי וְאִמִּיהּ, דְּרַחֲמִים לוֹן יַתִּיר מִגְרַמִּיהּ וּנְפֹשִׁיהּ רּוּחִיהּ וּנְשַׁמְתִּיהּ, וְכָל מַה דְּהוּא לִיהּ הָוָה חַשְׁבִּיב לוֹן לְאַיִן, (דף רפ"א ע"ב) לְמַעַבְד בְּהוֹן רַעוּתִיהּ דְּאַבָּא וְאִמָּא, וּלְמַפְרָק לוֹן בְּהוֹן. וְאַף עַל גַּב דִּידְעָנָא דְּכֻלָּא בְּרַשׁוּתִיהּ, רַחֲמָנָא לְבָא בְּעִי. בְּהֵהוּא זְמַנָּא אַתָּא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וּנְשִׁיק לִיהּ, וְאָמַר, רַעֲיָא מְהִימְנָא, וְדָאִי אַנְתָּ הוּא בְּרָא דִּילִי, וְדַשְׂכִּינְתָּא. רַבְּנָן וּמִלְאַכִּין נִשְׁקוּ בַר קָמוּ כְּלָהּ וּנְשִׁקוּ לִיהּ, וְקַבִּילוּ לִיהּ לְרַב וּמִלְפָּא עֲלֵיהּ.

וְהוּא בְּהִנִּיחַ יְי' אֱלֹהֵיךְ וְגו', תְּמַחָה אֶת זְכוֹר עֲמֶלְךָ וְגו'. (דברים כה) פַּקוּדָא דָּא, לְהַכְרִית זְרַעוּ שְׁל עֲמֶלְךָ. דְּהָא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֹמִי,

וְהַמְלִפָּה, וְנִשְׁבַּע שְׁלֹא יַחְזוּר לְמַקּוּמוֹ עַד שֶׁהַמְלִפָּה תַּחְזוּר לְמַקּוּמָהּ. וּמִי שֶׁחֲזוּר בְּתַשׁוּבָה וְגוּמֵל חֶסֶד עִם הַשְּׂכִינָה וּבְכָל הַתּוֹרָה וּבְמִצְוֹתֶיהָ, וְלֹא הִיא (הוא) אֶלְא לְגַאֵל אֶת הַשְּׂכִינָה, זֶה עוֹשֶׂה חֶסֶד עִם קוּנּוּ, וּכְאִילוּ גָּאֵל אוֹתוֹ וְאֶת שְׂכִינְתּוֹ וְאֶת בְּנוֹי.

אָמַר אֱלִיהּ וְכָל רַאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת, רוּעָה הִנָּאמְן, אַתָּה הוּא הָאִישׁ הַזֶּה, אַתָּה הוּא בֶן מֵהַמְלִיךְ וְהַמְלִפָּה, שֶׁהַשְּׁתַּדְלוּתָךְ לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא כְּמִי שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם קוּנּוּ, אֶלְא כְּמוֹ בֶן שֶׁמַּחֲבִיב לְשִׁים עֲצָמוֹ וְכַחוֹ לְפָדוֹת אַבָּא וְאִמָּא וּמְסַר עֲצָמוֹ לְמִיתָה עֲלֵיהֶם. שְׁמִי שְׂאִינוּ בֶן הַמְלִיךְ וְעוֹשֶׂה טוֹבָה עִם הַמְלִיךְ וְהַמְלִפָּה, וְדָאִי זֶה נֶחֱשֵׁב שֶׁעוֹשֶׂה חֶסֶד עִם קוּנּוּ.

קָם רוּעָה הִנָּאמְן וְהַשְׁתַּטַּח לְפָנֵי הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבְכָה וְאָמַר, פֶּן יְהִי רַצוֹן שְׁלוֹ שִׁיחַשְׁבִּיב אוֹתִי כְּבֶן, שֶׁהַמְעַשִּׂים שְׁלִי לְקַדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינְתּוֹ יְהִיוּ אֵלָיו כְּמוֹ בֶן שֶׁמַּשְׁתַּדֵּל בְּהֵם אַחַר אֲבָיו וְאִמּוֹ, שְׂאוּהֵב אוֹתָם יוֹתֵר מִעֲצָמוֹ וּנְפֹשׁוֹ, רּוּחוֹ וּנְשַׁמְתּוֹ, וְכָל מַה שֶׁהִיָּה לוֹ, הִיָּה חוֹשֵׁב לְהֵם לְאַיִן לַעֲשׂוֹת בְּהֵם רַצוֹן שְׁל אַבָּא וְאִמָּא וּלְפָדוֹת אוֹתָם בְּהֵם. וְאַף עַל גַּב שִׁידְעָתִי שֶׁהַכֹּל בְּרַשׁוּתוֹ, הִרְחַמְן רוּעָה אֶת הַלֵּב. בְּאוֹתוֹ זְמַן בָּא הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּנְשַׁק אוֹתוֹ, וְאָמַר, רוּעָה הִנָּאמְן, וְדָאִי שְׂאֵתָה הוּא בֶן שְׁלִי וְשְׁל הַשְּׂכִינָה. רַבְּנָן וּמִלְאַכִּים נִשְׁקוּ בֶן! קָמוּ כָּלֶם וּנְשִׁקוּ לוֹ, וְקַבִּלוּ אוֹתוֹ לְרַב וּמְלִיךְ עֲלֵיהֶם.

וְהוּא בְּהִנִּיחַ ה' אֱלֹהֵיךְ וְגו', תְּמַחָה אֶת זְכוֹר עֲמֶלְךָ וְגו' (דברים כה). מִצְוָה זֹאת לְהַכְרִית אֶת זְרַעוֹ שְׁל עֲמֶלְךָ, שֶׁהִרִי הַקַּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׁבַּע שְׁלֹא יַחְזוּר לְכֶסֶא עַד

דָּלָא יַחְזוֹר עַל פְּרִסְיָה, עַד דִּיטוּל נּוֹקְמָא מְנִיָּה. פְּתַח רַעֲיָא מְהִימְנָא וְאָמַר. וְדָאִי, בְּגִין דָּא הוּוּ אַזְלִי בְּמִדְבְּרָא וְעַל יַמָּא, וְלֹא יִיעֲלוּן בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל, עַד דִּיטוּל נּוֹקְמָא מְנִיָּה דְעַמְלָק.

עַמְלָק מָאן הוּא לְעִילָא, דְהָא חֲזִינָן דְבַלְעָם וּבָלָק מִתְפָּן הוּוּ נִשְׁמַתִּין דְלַהוּן, וּבְגִין דָּא הוּוּ שְׁנָאִין לְיִשְׂרָאֵל יִתִּיר מְכַל אוֹמָה וְלִישָׁן, וּבְגִין דָּא עַמְלָק רְשִׁים בְּשִׁמְהוּן, ע"ם מִן בַּלְעָם, ל"ק מִן בָּלָק, וְדָכַר וְנוֹקְבָא אִינוּן עַמְלָקִים. וְעַלִּיָּהּ אֲתָמַר, (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אֹן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל.

בְּנוּנָא דְאִית בְּיִשְׂרָאֵל אַרְבַּע אַנְפִּין, יַעֲקֹב, יִשְׂרָאֵל, רַחֵל, לָאָה. יִשְׂרָאֵל עִם לָאָה, יַעֲקֹב עִם רַחֵל, לְקַבֵּל, (יחזקאל א) וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּם. הָכִי אִית אַרְבַּע אַנְפִּין לְעַמְלָק, קָסָם, וְנַחֲשׁ, עֵמֶל, וְאֹן. עֵמֶל רְשִׁים בְּעַמְלָק. וְהָמֵן דְּהוּוּ מִסְטָרָא דְעַמְלָק, (תהלים ז) יָשׁוּב עֵמֶל בְּרָאשׁוֹ. וְכָל אֱלוֹפֵי עֵשׂוֹ מִעַמְלָק הוּוּ. וְלְעִילָא עַמְלָק, סְמָאֵל. עֵמֶל, נַחֲשׁ, אֹן, וּמְרָמָה. דְּמִפְתֵּי לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְמַחֲטֵי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. עֵמֶל, קָס"ם, ק' מִן עַמְלָק ס"ם מִן סְמָא"ל. נַח"ש, א"ל מִסְמָאֵל (כאן חסר).

עֲלִיָּהּ אֲתָמַר לְאַבְרָהָם, (בראשית יב) לֶךְ לָךְ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. בֵּית מוֹלַדְתְּךָ שְׁלֶךְ מִבְּתֵי הַלְבָנָה הַלְלוּ, אוּ בְּתֵי שְׁבַתָּאִי, אוּ בְּתֵי מְאָדִים. שְׁעַל בְּתֵי מְאָדִים וּבְתֵי שְׁבַתָּאִי וּלְבָנָה וְלָבְנָה, עַלִּיָּהּ אֲתָמַר, אִין מִתְחִילִין בְּב"ד (אין מתחילין בב' ואין כספיימין ב'). דְּמְאָדִים סוּמְקוּ דְחַמָּה, גִּיהֶנָם, אִימָא דְעֵשׂוֹ, דְּאֲתִילִידַת בְּיוֹמָא תְנִינָא. וְסִיְהָרָא, אִיהוּ טוֹב וְרַע, טוֹב בְּמִלּוּאָה. וְרַע בְּחִסְרוּנָה.

וּבְגִין דְּאִיָּה כְּלִילָא מְטוֹב וְרַע, מוֹנִין בְּהַ

שִׁיקַח נִקְמָה מִמֶּנּוּ. פְּתַח רוּעָה הַנְּאֻמָּן וְאָמַר, וְדָאִי מְשׁוּם זֶה הִיּוּ הוֹלְכִים בְּמִדְבָּר וְעַל הַיָּם, וְלֹא יִכְנָסוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל, עַד שְׁיִטַּל נִקְמָה מִעַמְלָק.

עַמְלָק מָהוּ לְמַעְלָה? שְׁהָרִי רְאִינוּ שְׁבַלְעָם וּבָלָק הִיּוּ נִשְׁמוּתֵיהֶם מְשָׁם, וּמְשׁוּם זֶה שְׁנָאוּ אֶת יִשְׂרָאֵל יוֹתֵר מְכַל אִמָּה וְלִישָׁן, וְלָכֵן עַמְלָק רְשִׁים בְּשִׁמְם - ע"ם מִבַּלְעָם, ל"ק מִבָּלָק. וְזָכַר וּנְקָבָה הֵם עַמְלָקִים, וְעַלִּיָּהֶם נְאָמַר (במדבר כג) לֹא הִבִּיט אֹן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עֵמֶל בְּיִשְׂרָאֵל. כְּמוֹ שֵׁישׁ בְּיִשְׂרָאֵל אַרְבַּע פְּנִים: יַעֲקֹב, יִשְׂרָאֵל, רַחֵל, לָאָה. יִשְׂרָאֵל עִם לָאָה, יַעֲקֹב עִם רַחֵל, כְּנָגַד (יחזקאל א) וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן - כְּףֵי יֵשׁ אַרְבַּע פְּנִים לְעַמְלָק: קָסָם, וְנַחֲשׁ, עֵמֶל, וְאֹן. עֵמֶל רְשִׁים בְּעַמְלָק, וְהָמֵן שְׁהִיָּה מִצַּד עַמְלָק - (תהלים ז) יָשׁוּב עֵמֶל בְּרָאשׁוֹ. וְכָל אֱלוֹפֵי עֵשׂוֹ מִעַמְלָק הִיּוּ. וְלְמַעְלָה עַמְלָק, סְמָאֵל. עֵמֶל, נַחֲשׁ, אֹן, וּמְרָמָה. שְׁמִפְתֵּה אֶת הָאָדָם לְחַטָּא לְקַדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. קָס"ם - ק' מִעַמְלָק, ס"ם מִסְמָאֵל. נַח"ש,

א"ל מִסְמָאֵל (כאן חסר). עֲלִיָּהּ נְאָמַר לְאַבְרָהָם, (בראשית יב) לֶךְ לָךְ מֵאַרְצְךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. בֵּית מוֹלַדְתְּךָ שְׁלֶךְ מִבְּתֵי הַלְבָנָה הַלְלוּ, אוּ בְּתֵי שְׁבַתָּאִי, אוּ בְּתֵי מְאָדִים. שְׁעַל בְּתֵי מְאָדִים וּבְתֵי שְׁבַתָּאִי וּלְבָנָה וְלָבְנָה, אִין מִתְחִילִים בְּשָׁנֵי וְרַבִּיעֵי, (ואין מתחילין בשני ואין מספיימין ברביעי) שְׁמְאָדִים אָדָם הַחַמָּה, גִּיהֶנָם אִם שָׁל עֵשׂוֹ, שְׁנוּלְדָה בְּיוֹם הַשָּׁנִי. וְהַלְבָנָה הִיא טוֹב וְרַע. טוֹב בְּמִלּוּאָה, וְרַע בְּחִסְרוּנָה.

וּמְשׁוּם שְׁהִיא כְּלִילָה מְטוֹב וְרַע, מוֹנִים בְּהַ יִשְׂרָאֵל וּמוֹנִים בְּהַ בְּנֵי